DISERTATIO MEDICA

• OWEN •

1783

DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE CONTAGIONE.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri
D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit,

HUGO OWEN,
CAMBRO-BRITANNUS,
Soc. Reg. Med. Edin. Soc. Extraor.

Ο' καιρος οξυς,

Nec quisquam hominum, tam firma valetudine, tantoque corporis robore, gaudet, quin, causis quibusdam excitantibus admotis, gravissimos morbos suscipiat. P. GREGORII CONSPECT. MED. THEOR.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIII.

Viris illuſtriſſimis,

ROGERO MOSTYN,

BARONETTO,

De MOSTYN, in comitatu Flint;

Et,

EVANO LOYD VAUGHAN,

ARMIGERO,

De CORSYGEDAL, in comitatu Merioneth;

Senatoribus Britannicis,

Qui patriae conſtanter conſuluerunt,

A recto juſtoque nullis artibus detorquendi;

Haſce ſtudiorum primitias,

Ea, qua par eſt, obſervantia,

D. D. CQ.

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

CONTAGIONE.

QUICUNQUE auctor evadere, et eodem tempore ne vanus habeatur cavere cupit, prius debet eam ſcientiae partem, quam exequi ſecum decrevit, aliqua ex parte imperfectam eſſe oſtendere, deinde vires, quibus ea quae ei deſint, vel a vero deflectant, ſuppleat et corrigat, non ſibi deeſſe probare. Haec autem et multa inſuper alia omnis lector ab eo ſperat, quem cacoethes ſcribendi, vel laudis lucrive cupido, ad ſenſa animi ſui in lucem edenda, vel ad aliena tranſcribenda, impulit. Cum vero nullo hujuſcemodi impulſu ad ſcribendum movear, cumque leges hujuſce academiae celeberrimae, quae neminem laureae

Apollineae appetentem voti compotem prius fieri, quam aliquod ſui in arte Hippocratica progreſſus ſpecimen in vulgus edidit, permittant, nolenti hujus diſſertatiunculae exarandae neceſſitatem injungant, errores, quos inſcitia juvenilis et experientia minime diuturna parum cavebunt, facile lubenterque remiſſum iri confido.

Cum circumſpicerem et in naturam morborum penetrare conarer, quodnam argumentum mihi illuſtrandum potiſſimum ſuſciperem diu multumque dubitavi. Quam periculoſum enim opus auctores inexperti aggrediantur, olim docuit medicus ille et philoſophus illuſtris Meadius, praeſertim ſi ſemita excedere ſolita, et ſenſa ſua, nulla alienorum ratione habita, aperire non dubitant. Non ſine cauſa gravi ait, ‘ difficile eſſe recte cogitare vel recte ſcribere ; difficilius autem alios, ut idem nobiſcum ſentiant, adducere.’ Cum diu cogitaſſem, tandem mecum decrevi paucula potius de cauſis morborum proferre, quam morbos ipſos inveſtigare conari. Illud rite ſcire magis expetendum eſſe, et quidem non minus utile, quam hoc compertum habere, et, cum notius ſit, ingenio juvenis accommodatius eſſe duco.

Cauſas

Caufas remotas non accurate executi funt antiquiores. Plerofque morbos, quorum caufae primo intuitu non evidentes fuerunt, fibi, ut facinorum, quae admiferant, poenas, a Diis iratis illatos effe exiftimaverunt †. Intra annos paucos proxime elapfos tantum huic materiae fucceffu cum profpero ftuduerunt auctores, et quo notior eft, eo majoris momenti effe videtur. Solum adhuc foecundum eft, et tantum abeft ut effoetum evaferit, ut, contra, rite diligenterque excultum, meffem operario copiofiffimam non edere non poffit. Hoc faltem facillime concedetur, in primis effe probabile, inveftigationem hujufmodi ad veram medicinae notitiam provehendam, quam contemplationes fuper natura, vel, ut medice loquar, caufis morborum proximis inanes, plus effe collaturam. Quo vero major huic opinioni fides concilietur, fi theorias celeberrimas, a faeculo Hippocratico ad praefens ufque, attenti confiderabimus, quid aliud, quam mera phantafmata vel vifa, faeculis, prout labebantur, diverfis propria, et forma ornamentorum, quibus caput muliebre decorari confuevit, magis mutabilia effe reperies? Quis medicus hodiernus doctrinam temperamentorum Galeni refellere non valet? Quinetiam theoriis recentiorum non multo melius fucceffit. Lentor, atrabilis, acrimonia, acida et alkalina,

&c.

† Vide Celfum in praefat.

&c. in aliquantum temporis dominata ſunt; ſed, ut progenies facultatis imaginandi calidioris, nunc merito repudiantur.

Cum animum noſtrum, contra, ad cauſas excitantes conſiderandas adjungimus, eas ſenſibus noſtris evidentiores eſſe reperimus. Igitur in errorem nos inducere minus periclitantur. Hinc cauſas hujuſcemodi perſequi utilius eſſe, pluſque mortalibus prodeſſe, cogimus. Rem ita ſeſe habere, me judice, ſatis clare teſtantur, peſtis in Europa in praeſentia ſemet rariſſime oſtendens †; ſcorbutus cura illius circumnavigatoris immortalis Cook proſpero cum ſucceſſu praeverſus; colica Damnoniorum laboribus illius ingenioſi et humani medici Georgii Bakeri, equitis, imminuta ‡; variola, ſponte naturae accedens, Ceſtriae vicina rariſſime hodie infeſtans, et caedes denique, quam febris puerperalis in parte noſocomii Edinenſis praegnantibus deſtinata edebat, attentione viri celebris Doctoris Young et diligentia repente cohibita ‖.

Haec

† Vide De Haen rat. medendi, tom. 4. § 9.

‡ Medical Tranſactions.

‖ Haec febris omnes mulieres, quae in cubiculo noſocomii Edinenſis gravidarum proprio pepererunt, anno 1773 praecipite, invaſit et occidit, nec optima remedia profuerunt, donec cauſa detecta, vitata, et ex toto ſublata fuit. *Vide praelect. obſtetr.*

Haec exempla, quam utile ſit cauſas morborum remotas accurate conſiderare, ſatis demonſtrant. Caeterum obſervationibus hujuſmodi generalibus deſiſtendum, et ad inceptum, paucula videlicet de cauſa febris continuae remota dicere, redeundum. Quanti momenti hoc ſit neminem latere poteſt. Pauci enim morbi febre funeſtiores ſunt, vel apud Britannos longius latiuſve saeviunt. Virginem florentem, matronam venerandam, maritum ſuorum amantiſſimum, et gravem, qui patriae nunquam non conſulit, ſenatorem, ex aequo rapit et conſumit. Hoc mihi in animum induxit, ut in hiſce ſchedulis cauſam ejus veram prius comperire, deinde paucas ſuper hujus natura conjecturas proferre conarer. Hoc tuto ſaltem dicere licet,

"*If vain the toil,*
"*We ought to blame the labour, not the ſoil.*"

Quandocunque errores ſcientiae, qui inveteraverunt, detegimus, aliquantum rationalem ſanamque philoſophiam verſus progredimur. Hinc neceſſarium eſt, ut cauſas febris fictas, quae diverſis temporibus ab auctoribus diverſis fuerint receptae, prius refellam, quam veram inveſtigare aggredior.

Pro

Pro prima autem harum causarum semper habitum fuit frigus †. Hoc causis febris tot et tam eruditi medici accensuerunt, ut verear ne ab iis sine causa satis gravi videar dissentire, si audeam dubitare. Utcunque hoc sese habeat, non sine fiducia pergam, cum hocce saeculo, quod nihil nisi fundamento stabili et certo innitens recipiat, cuilibet inculpato opiniones philosophorum etiam gravissimorum convellere liceat; namque hodie inter omnes ex toto convenit, alios serviliter imitari longe aliud esse, quam scientiam rite excolere. Ab investigatione hujuscemodi forsitan apparebit, frigus hoc in exemplo aliquid, quod nullo modo valeat praestare, effecisse fuisse insimulatum. Nihil vero, nisi a datis attente consideratis, concludamus.

Si aliquis, qui valetudine satis commoda ante fruitur, frigori tamdiu, ut aliquem in eum effectum edat nocivum, objiciatur, constanter fere catarrho, pneumonia, vel rheumatismo corripitur ‡. Hi morbi vero, quantum naturam eorum intelligimus, a febre magnopere differunt; namque via medendi ex toto contraria depelli solent. Si medicos quidem accuratius consulas, eos non febrem nervosam,

† Vide Cullen's First Lines, (LXXXIX.)

‡ Ibid. (XCII.)

vosam, sed inflammatoriam tantum, ab hoc fonte proficisci, existimare reperies †. Multi vero, contra, qui in aegrotis curandis multum fuerunt versati, et omnia, quae semet ostenderunt, caute et fideliter notarunt, hanc febrem inflammationem habentem nunquam viderunt, et omnes, hac in regione saltem, morbum rarissimum esse confitentur. Quantum ad memetipsum attinet, nec eam vidi, nec animus inclinat ut credam eam posse videri. Et non difficile foret ostendere id, quod medici sub ejus nomine descripserunt, ad classem febrium minime pertinere. Quinetiam obiter addendum est, auctores effectus rationis medendi pro signis morbi ipsius saepe depingere. Aër externus exclusus, propriusque igitur cubiculi aegrotantis phlogisto nimis oneratus, calor accumulatus, materia perspirabilis aegri et effluvia, &c. retenta, multa status phlogistici signa brevi inducunt, quanquam vera debilitas subest. Nonnulli quidem contenderunt febres naturam suam ex tempore Sydenhami magna ex parte mutasse. Hoc vero a ratione, analogia aliorum morborum, et iis, quae scriptores, qui eodem saeculo floruerint, memoriae prodiderunt, adeo alienum esse videtur, ut vix serio mereatur considerari. Hinc plane concludo, si febris inflammationem habens sola a frigore oriatur, et si febris hujusmodi Britannos

nunquam

† Home's Princip. Med. p. 77.

nunquam infeſtet, ſatis ſuperque eſſe demonſtratum, frigus nullam in hac regione febrem movere. Hoc confirmant obſervata numeroſa et accurata. Idem quoque probat ratiocinium, quod ſubſequitur :

1. Febris continua raro, ſi unquam, in regionibus ad ſeptentrionem maxime vergentibus, ſe oſtendit, ubi dominatur frigus intenſum.

2. Summum frigus hyemale progreſſui febrium graviſſimarum efficaciſſime occurrit †.

3. Febres in plagis calidiſſimis, et in regionibus temperatioribus, calidiſſimis tempeſtatibus ſaepiſſime accedunt ‡.

4. Obſervationes negativae adeo numeroſae ſunt, ut multo ad dubitationem, quam revera ſum, pronior forem, ſi vires earum et pondus elevare conarer. Pauculas ex iis citabo. Cum illi viri celebres, rerum naturalium ſtudioſiſſimi, Joſephus Banks, eques auratus, et Dr Solander, vegetabilia et alia rariora, quae partes magis Auſtrales edunt, comparandi cauſa peregrinabantur, tanto frigori,

quantum

† Vide Pringle's obſ. p. 1. c. 6.—p. II. c. 4.

‡ Alpinus de med. Egypt. Bontii med. Ind.

2. 13. 1.
3. 46. 3.
Map 3

quantum quibusdam comitum protinus fuit exitio, saepe objecti sunt. Nulli vero, qui convaluerunt, in febres postea inciderunt, quod quam verum notum adagium sit, nempe "sublata causa, tollitur effectus," insigniter evincit †.

Cum hominum globi, quod frequenter et a multis fit, cacumina montium Valliae altissima voluptatis causa ascendunt, fere semper frigore torpent. Febris tamen hoc modo, quantum discere potui, nunquam movetur, quanquam frigus in homines hujusmodi, utpote qui semper defatigatione debilitentur, vi insolita agere poni potest. Quinetiam frigus morbos plerumque movere non posse, medicus nostri saeculi doctus et expertus contendit, cujus opinionem summa cum voluptate cito: 'If we inquire 'into the arguments in favour of this notion, we shall 'hardly find any others than the random conjectures of 'the sick about the cause of their illness. And again, I 'hardly know a disease, of which, at different times, I 'have not been told that it was occasioned by lying in a 'damp bed, or by sitting in a wet room; yet I do not 'know any one that will certainly be produced by these

† Vide Cook's voyages by Hawkesworth, tom. 2. p. 46.

'causes, and people frequently expose themselves to such 'causes without suffering any ill effects †.'

Quinetiam defatigatio febrem excitare insimulatur; sed haec ad eam movendam non melius, quam frigus, accommodari videtur. Namque hic morbus rusticos, qui summae lassitudini objiciuntur, raro infestat, dum urbes ampliores, carceres, et nosocomia tenentes, qui a potestate hujusmodi fere semper immunes sunt, eo gravissime colluctantur. Venatores, qui diem totum in leporibus vel vulpibus persequendis et exagitandis consumunt, vel puellae lascivientes, quae semet saltationi spatium per nocturnum totas dedunt, harum oblectationum, in febrem incidendo, poenas rarissime luunt.

Insuper, cibus potusve nimius et Venus immodica febrem movere dicuntur. Huic vero opinioni fundamenta hoc plane subruit, quod pauperculi, quos res angusta domi parce duriterque vivere cogat, febribus multo magis, quam opulentiores, patere consuerunt. Lubens concedo, causas hujusmodi languorem functionum animalium et debilitatem facere, quae febrim quidem comitantur. Hanc vero haec

† Ill. Heberden in Act. Coll. Med. Londin. tom. 2.

haec ſigna, utpote quae affectus ventriculi tantum fugaces ſint, minime conſtituunt. Et quicunque ea febrim vel tardam vel citatiorem appellant, ii ſermone communi miſerum in modum abutuntur ; namque ne minima quidem ea inter et febrem ſimilitudo intercedit.

Affectibus animi nimiis praeſertim iis, qui eum contriſtant, et aliis poteſtatibus debilitantibus febris non raro fuit relata. Et ſi auctores conſulamus, eos numeroſa hujuſcemodi exempla memoriae prodidiſſe reperiemus. Verba unius e ſagaciſſimis et diligentiſſimis, quos noſtrum ſaeculum viderit, obſervatoribus medicis liceat mutuari: 'Cum experientiam hac in re ſaepe fallacem, et medi-'cos plerosque imitatorum ſervum pecus fuiſſe noverim, 'dubitare cogor †.' Medicos in hoc et in multis aliis exemplis analogiae falſae nimis eſſe confiſos, et inde quae naturae adverſantur deduxiſſe, mihi perſuaſum eſt. Hoc cum ſumma fiducia aſſevero, quod exempla intermittentium ſaepius vidi, quarum accuratiſſime examinatarum nullae aliae cauſae probabiles reperiri potuerunt. Neminem poteſt latere, recentiſſimos optimoſque ſcriptores febres continuas et intermittentes confudiſſe, idque ſine ulla ratione gravi, quae mihi morbi aeque diverſi, ac quilibet

† Culleni ſyn. noſol. meth.

libet duo in tota nosologia, esse videntur; quia alter semper contagione vulgatur, dum alter ea ratione nunquam diffunditur. Hic silentio non praetereundum videtur, unum auctorem, qui saeculo superiore floruerit, pestem a metu solo oriri ponere; sed magnopere fuisse deceptum, demonstratu minime difficile. Namque Mahomedani,

' quos ille timorum
' Maximus haud urget, lethi metus,'

ea catervatim rapiuntur; dum Christiani eandem regionem tenentes semet domibus continendo, commerciumque cum infectis fugiendo magna ex parte illaesi evadunt †. Idem autem ratiocinium intra certos saltem limites de febre adhiberi potest; quoniam analogia aeque evidens inter hos morbos, ac inter plerosque alios, intercedit. Analogia vero, utpote quae semper dux fallax sit, relicta, febrem saepe ibi saevire, ubi nullae hujuscemodi causae suspectae haberi possunt, et has, contra, corpori non raro applicari, nullumque effectum edere, novimus.

Hippocrates, ille pater medicinae venerandus, et Sydenhamus, candore et sagacitate ex aequo spectabilis, et alii

† Timoni and Mackenzie's accounts of the plague at Constantinople, Phil. Transf.

alii etiam medici veſtigiis eorum inſiſtentes, aliquam ſtatus atmoſphaerae mutationem generalem pro cauſa febrium epidemicarum habuerunt. Medicina nondum longe progreſſa, haec conjectura probabilis videri poterat; ſed non ei, quod inveteravit, aſſentiendum, praeſertim cum hodie tot fuerunt notata, quae eam ad phaenomena explicanda minime ſufficere teſtantur. Quomodo enim poteſt exponere, cur certum oppidum inficiatur, dum contagione vacat tota vicinia? Quomodo, cur una domus in toto oppido febre infeſtetur, vel cur tantam ſtragem in nonnullis claſſium numeroſarum navibus edat, dum multo plures contagionem ex toto effugiunt †? Cur peſtis nunquam adhuc apud Indos Orientales ſemet oſtendit, ſi calor et humiditas morbos contagioſos poſſunt generare? ‡.

Unum adhuc, quantum ad miaſmata paluſtria attinet, notandum ſupereſt. Haec aeque facile continuas, ac intermittentes, movere poſſe, exiſtimant medici non pauci. Hic error autem, me judice, hinc proficiſci videtur, quod et febres continuae et intermittentes, nonnullis in exemplis, eodem in loco epidemice graſſatae fuerunt. Supra poſui, hoſce morbos a ſe invicem ex toto, me judice, differre

† Lind on fevers, paſſim: Pringle's obſ.

‡ Bontius de med. Ind.

ferre videri, et, cur in hanc ſententiam conceſſerim, rationes reddidi. Minime ignoro, multos exiſtimare has in illas abuſu medicamentorum poſſe mutari. Magis vero rationi conſentaneum eſſe videtur putare, intermittente laborantem aeque actioni contagionis febrilis, ac alium ſcorbuto ſcrophulave conflictantem, patere †. Nemo quod ſcorbutus actione contagionis levatur, eum in febrem converti concludit ‡. Cur igitur hoc in intermittentibus incidere credimus? Facile poſſum explicare, cur contagio, dum ejus actio manet, paroxyſmos intermittentium levet vel depellat, qui, poſtquam febris levata eſt vel deceſſit, conſtanter repetere ſolent.

Primarium in philoſophia principium eſt cauſas ſine ulla neceſſitate nunquam multiplicare, et nunquam plures quaerere, cum una omnia, quae eduntur, phaenomena exponit. Igitur, ſi una poteſtas nociva queat reperiri, quam febrem pleriſque in exemplis excitare haud dubie monſtrare poſſumus, ea omnes alias cauſas, ſaltem dubias

et

† Hujus exemplum, hyeme ſuperiore, in noſocomio Edinenſi viderunt et Doctus Gregorius et medicinae ſtudioſi.

‡ Ill. Lind aliique medici febrem, dum adeſt, ſcrobutum levare dicunt. Vide appendix to Lind's treatiſe on the ſcurvy.

et fictas, removebit, et ab imis fundamentis evertet. Quinetiam, cum causa potestasve hujusmodi agere possit, dum corpus eodem tempore nonnullis eorum, quorum mentio fuit facta, objicitur, nonne generali naturae simplicitati accommodatius est ponere, ea casu potius incidere vel adesse, quam febrem per se et sola movere?

Hanc potestatem causamve meum est investigare, quod viribus magnopere diffidens suscipio. De successu, quo hoc faciam, judicet lector. Haec autem potestas nociva est contagio specifica, cujus characterem sequentem in medium proferendum putavi: 'Potestas, a corporibus hominum morbo laborantium proficiscens, quae sanis applicata similem morbum progignit, quaeque apud medicos contagio appellatur †.' Si verbum *morbus* in *febrem continuam* vertamus, hic character generalis argumento, quod exequi decrevimus, circumscribetur. Hunc characterem parum perfectum esse satis scio, quoniam actionem fomitum non comprehendit; unde multis in exemplis hic morbus ortus fuisse videtur. Res ita sese habeat; apud auctores vero meliorem non offendi, et res, quae super hoc argumento ad notitiam mortalium adhuc pervenerunt, veras meliorem sufficere non posse dicere non dubito.

† Culleni prael. pract.

bito. Conveniet forſitan, hoc in exemplo, botanicos ſyſtematicos imitari, qui ea, quae character quilibet generalis, non comprehendit, per ſe enumerare conſuerunt. Idem, me judice, facere debent noſologi; pauci enim morbi tam accurate definiuntur, ut exceptiones quotidianas non habeant.

Hiſce propoſitis, proximum eſt ut haec argumenta conſideremus, quae talem cauſam exiſtere, et ſtragem illam horrendam, quam febris ſaepe edidit, facere ſolere, demonſtrare videntur.

Si febris a contagione, ut modo definita, oriatur, ſequelae, mox commemorandae, ſeſe oſtendent.

1. Febris potiſſimum et graviſſime, aliis ei faventibus, has regiones infeſtabit, ubi, ob ignorantiam religionemve invaleſcentem, ſummum ſanis cum infectis commercium intercedit, vel non diligentia idonea vitatur.

2. In omni regione, in eam populi partem graviſſime ſaeviet, qui ſemet invicem frequentiſſime inviſunt, vel, ob naturam operum in quibus occupari ſolent, magnis numeris colliguntur, et diutiſſime una manent.

3. Hic

3. Hic morbus rapidiſſime ſeſe diffundet in omnibus locis, ubi magnae turbae conveniunt, vel ubi multi limitibus anguſtis continentur, adeo ut commercium mutuum frequens et inevitabile fiat.

Hic morbus

4. Si quaelibet regio mediterranea, vel ſi quaelibet inſula vel claſſis navium numeroſa hoc morbo in tempus diuturnum caruerit, et ſi febris poſtea invaſerit, a fonte contagionis, ſi ortus ejus accurate et diligenter inveſtigatur, profluere plane reperietur.

Proximum autem eſt ut, utrum ea, quae propoſuerimus, iis, quae a multis fideliter fuerunt notata, necne, congruant, examinemus. Hinc, ni admodum fallor, quam vera ſint clare et evidenter apparebit.

Hoc ad fidem primae propoſitioni conciliandam ſolum ſufficere videtur, quod febris regiones, quas tenent Mahomedani, ſaepiſſime infeſtat, plurimoſque eorum rapit, dum aliis, quorum fides et religio diverſae, omnino parcit †. Rem ita ſeſe habere teſtantur omnes ſcriptores, qui Turcas inviſerunt. Hoc haud dubie incidit, quod certos limites vitae humanae, ultra quos nequit prodiri, a Deo

† Vide Phil. Tranſ. 364. Alpin. de med. Egypt.

praeſcriptos et deſtinatos eſſe, ſibi perſuaſum habent; et igitur omnes, quibus contagio poſſit vitari, rationes negligunt et contemnunt. Nec haec ſtrages, quam febris apud Mahomedanos edere ſolet, horrenda ulli aëris conditioni vitiatae, vel alicui hoc genus cauſae, tribui poteſt, quod alii, qui vitam in iiſdem regionibus degunt, morbo haudquaquam ex aequo patent †. Inſuper, auctores, quibus ſumma fides haberi debet, Ægyptum, quamvis hodie tot mortalium millibus pernicioſa, olim inſigniter ſalubrem eſſe memoriae prodiderunt ‡.

Quinetiam propoſitio ſecunda ab auctoribus, qui fidem haud dubie merentur, vera eſſe, ſatis clare monſtratur. Commercia arctiora parumque idonea plebeiis cum hominibus ſui generis frequentius, et ſanitate et morbo ſubſtante, intercedunt, quam loco honeſtiſſimo natis cum hominibus ſui ordinis. Illos autem in febrim ſaepius, quam hos, incidere ſequentia ſatis ſuperque demonſtrant; quod noſocomia pauperculis febre laborantibus plus ſatis implentur, dum medicinam eodem in oppido facientes ne unum quidem e nobilibus et opulentis eadem infeſtari norunt; quod milites gregarii catervatim exſtinguuntur, dum

† Vide Pringle's obſ. p. 3. c. 7.

‡ Alpinus.

dum praefecti morbum omnino effugiunt †; quodque socii navales infimi generis in navibus prius rapi consuerunt ‡. Hanc propositionem igitur haec et similia, quae facile possent proferri, satis firmant.

Quantum tertiam propositionem spectat, ea et universo consensu et observationibus, quae et numerosae sunt et negari nequeunt, suffulcitur, pleneque probatur. Quod febris in urbibus magnis, arctioribus, incolisque abundantibus, in nosocomiis, ubi aegroti nimis multi decumbunt, in navibus, in castris et carceribus, funeste frequenterque grassatur, et longe lateque diffunditur, adeo omnibus notum est, ut nullius, quod rem ita sese habere testetur, documenti indigeat. Pernicies atrocissima, quam febris in navigiis, quae ad milites transvehendos destinantur, ubi plus dimidio non raro consumitur, saepe facit, idem evidentius validiusque, si fieri potest, confirmat. Hoc vero tam saepe ab omni scriptore, qui hoc argumentum attigit, fuit repetitum, ut neminem, qui medicinam labris primoribus gustavit, possit latere ||.

Quantum

† Dr Monro obs. p. 2. c. 1. § 3.—c. 2. § 6.

‡ Lind on fevers.

|| Vide Lindi, Pringelii, Homii, Monroii, Culleni, Huxhami, Haenii, &c. &c. opera tam frequenter citata.

Quantum quartam propositionem spectat, ea, nisi admodum fallor, omnem dubitationem tollet, et contagionem, si ullo modo subesse possit probari, existere haud dubie demonstrabit. Multa ex omni scriptore, qui hanc materiam èxecutus est, facillime possent citari; sed pleraque eorum silentio praetereunda duco, et ad ea, quae clarissimi, Pringelius nempe et Lindus, tradiderunt, consideranda progredior. E dissertatiunculis Lindi de febre et contagione abunde constat, unum aegrotantem in classem totam febrem malignam non raro diffudisse, cujus exemplum sequens memoriae proditur. Classis Anglica prope Spithead in anchoris stans febre funesta et gravissima repente correpta est, quae semet universam per classem rapidissime diffudit, magnumque sociorum navalium numerum consumpsit. Morbo tam subito invadente, nullaque ejus causa apparente, in originem ejus accurate et diligenter inquisitum. Tandem compertum est morbum fuisse profectum a duobus nautis Anglicis, navigio Belgico ab Indis Orientalibus nuper reversis, qui rogatu suo classem in Anglicam fuerant recepti, et contagionem secum adduxerant. Cum omnia, quae eveniant, mari quam terra accurate notare facilius sit, contagionem illic fere semper, hic rarius, investigari posse reperimus. Exempla vero non desunt, ubi origo febris epidemicae et

progressus

progreſſus terra accurate et certo fuerunt indagata. Hoc exemplum ſubſequens probat et illuſtrat, quod in obſervationibus Pringelianis de morbis exercitus reperiundum. Cum copiae Britannicae, quae curae hujuſce viri illuſtris, ut medici primarii, fuerunt demandatae, ſtipendium apud Scotos facerent, per partem expeditionis priorem ab omni morbo epidemico liberae manſerunt. Poſtquam vero Innerneſſae aliquamdiu fuerant, febris funeſta milites exercere inſperato incepit. Hoc attonitus, in cauſam ejus diligenter et ſedulo inquiſivit, non dubitans ſe aliquam evidentem, nec deceptus eſt, reperturum. Namque plane apparebat, contagionem in Scotiam a quibuſdam perfugis fuiſſe invectam, qui in carceres Londinenſes fuerant incluſi, et inde, ut judicio militari ſubjicerentur, Innerneſſam adducti. Morbum hinc, et a nulla omnino ſtatus aërii mutatione, profluxiſſe hoc teſtabatur, quod nulli, niſi quibus commercium cum aegrotis interceſſit, inficiebantur. Iterum, in expeditione Germanica, ab eodem auctore deſcripta, unum noſocomium febre, dum duo alia non longe diſtantia ea ex toto caruerunt, laborare reperimus. Cum vero aegrotantes omnium trium noſocomiorum remoti ſunt, et in unum commune vel generale incluſi, incolae duorum, quae prius illaeſa evaſerant, febre protinus

correpti

correpti ſunt, et numerum aeque magnum, pro rata parte, amiſerunt.

Ex omnibus hiſce obſervationibus una collatis et accurate conſideratis talem cauſam, qualem ſupra definivi, exiſtere, et fontem febris continuae communem eſſe, tuto concludere licet. Inſuper vero, omnes alias cauſas vel hypotheticas et fictas, vel dubias ſaltem, eſſe ante demonſtravi. Hinc admodum probabile eſſe videtur, ſi non omnino certum eſt, ‘ contagionem febris continuae cauſam ſolam eſſe et univerſam.’

Hic forſitan conſiſtere, quam ulterius, ſed parum certo, progredi conari prudentius foret, et forſitan addi poteſt, nihil amplius ſcitu neceſſarium eſſe; namque, quo tutus adverſus febres efficiaris, hanc poteſtatem nocivam effugias tantum neceſſe eſt. Medici vero ſibimet in conjecturis de dotibus modiſque contagionis diverſis, quae paulo altius in ordine cauſarum perſequi conati ſunt, indulſerunt. Exemplum autem eorum, utpote qui natura theorias excogitandi et perſequendi forſitan cupidior ſim, non imitari non poſſum; et paucula igitur ſuper hoc argumento perquam obſcuro proferre aggredior. Hoc novitate

rei

rei potius, quam ſpe ſucceſſus proſperi magna, inductus facio.

In originem contagionis febrilis primum omnium inquiram, quod in primis arduum et difficile eſſe minime ignoro. Nullum auctorem novi, qui hanc proſpere inveſtigavit. Vulgo exiſtimatur, quo plerique medicorum ex toto contenti eſſe videntur, contagionem febrilem a putredine, et non aliunde, oriri †. Quanquam medici hoc modo de principio ſuo univerſo conſentiunt, in hoc uno tamen magnopere differunt, quod alii ſubſtantiam quamlibet putridam contagionem progenerare valere contendunt, dum alii non minus ſpectabiles hanc poteſtatem effluviis, quae a corpore humano ſolo oriuntur, et quod loco arctiore continentur, vitiatis et corruptis, circumſcribunt ‡. Utrum accurata naturae obſervatio et caute inde deducta uni alterive harum opinionum faveant, proximum eſt ut conſideremus.

Omnia putrida contagionem generare non poſſe probare, nec multum ingenii, nec magnam rerum medicarum notitiam

† Pringle's Obſ. p. 3. c. 6. § 6. Monro's Obſ. p. 4. c. 1. § 1. Paraeus de Peſte, c. 3. Foreſtus Obſ. L6. 4. § 27.

‡ Vide Cullen's Firſt Lines, (LXXXIII.)

notitiam desiderat. Opinioni plurima adversantur exempla, et ea etiam, ubi vix ullus fallaciae locus esse potest. Primum omnium, compertum habemus, quodlibet corporis membrum gangraena corripi posse, nulla febre, saltem continua, superveniente. Iterum, anatomici cadavera putrida frequenter incidunt; sed, quantum potui discere, nunquam contagione tentantur. Denique, qui in brutis animantibus mactandis, in coriis eorundem et intestinis ovinis in varios usus parandis, et in oleo balaenarum coquendo occupantur, et vitam igitur non tantum inter putrescentia, sed inter putrida etiam effluvia, ex toto consumunt, valetudine commodiore, quam plerique qui artes mechanicas exercent, ut a fide dignissimis accepi, fruuntur. Huic conclusioni assentitur celebris ille Boerhaavii discipulus et commentator. Verba ejus transcribenda curavi: 'Illi, qui coria animalium ad varios usus parant, et illi, 'qui gluten ex animalium partibus conficiunt, perpetuo 'inspirant aërem putridis exhalationibus inquinatum, et 'tamen satis sani vivunt. Foetor autem tantus est in his 'locis, ubi talia opificia peraguntur, ut vel transeuntes 'offendat. Immo observatum fuit, aërem putridis effluviis repletum fuisse pestis remedium †.'

Insuper

† Ill. Baron Van Swieten comment. in Boerhaavi aphor. 1408. § 4.

Infuper, complures nationes, quales funt incolae promontorii Bonae Spei apud Africanos, inteftina animalium putrida non tantum edunt, fed pro cibo gratiffimo habent, quod hypothefin putredinis omnino refellit. Febres denique tempore hyemali faepe epidemice graffantur, cum putredo tardiffime pergit, et caloribus aeftivis intenfis, qui putredinem adaugerent, faepe fubito, ut profper Alpinus olim notavit, depelluntur. Haec autem argumenta doctrinam putredinis ex toto hypotheticam effe, et vix in ullo exemplo obfervationibus juftis et idoneis fuffulciri probant.

Utrum contagio ab effluviis humanis necne poffit generari, quae diu retenta et putrida reddita fuerunt, quaeftio in primis difficilis eft, et multum ratiocinii fubtilis recipere poteft, quod res fuper hoc ipfo argumento memoriae traditae admodum dubiae effe videntur; quod monet ut omnia inde cautus deducam, et, fi opiniones aliorum fcriptorum libere et audacter examinabo, me aliqua ex parte excufatum habebit.

Hujus opinionis defendendae multa proferuntur; hinc potiffimum deducta, quod febris fubitam improvifamque ftragem carceribus, navibus, nofocomiis, aliifque locis,

ubi plurimi mortalium intra limites anguſtos coarctantur, frequenter edit, quod vim gravitatemque inſolitas brevi ſibi acquirit. Huic conſilio accommodatur quod ſequitur, ab accurato illo hiſtorico Camdeno commemoratum. 'Iiſdem diebus,' inquit ille, 'dum judices ad aſſiſas Oxoniae ſederent, et Roulandus Jenkins procacis linguae bibliopola de probroſis in principem verbis in judicium vocaretur; venenoſo et peſtilenti halitu, ſive ex pedore incarceratorum, ſive ex ſolo, ita correpti plerique omnes qui aderant, ut intra quadraginta plus minus dies fere ſinguli, praeter mulieres et pueros, obierint, nec contagione alii tacti. Inter hos fuere viri graves et juris ſcientia clariſſimi et jurati, quos vocant, fere omnes et alii plus minus trecenti †.'

Quo lectorem non amplius defatigem, nulla alia exempla ſingularia citabo, praeſertim cum apud auctores tam communia ſint, ut neminem poſſint fugere; ſed eum ad optimos auctores ad finem hujuſce paginae memoratos relegabo ‡. Exempla hoc genus theoriam antecedentem aliqua

† Camdeni Annal. Elizabethae, ann. 1577, ad pag. 271.

‡ Bacon. hiſt. natural. § 814. De Haen ratio medend. de noſ. vin. vol. 3. cap. 11. § 2. No. 3. ad p. 245. et ſeq. Huxham de febribus,

aliqua ex parte propugnare videntur; omnem tamen dubitationem minime tollunt, quod *judicium difficile* et *observatio fallax* nullibi, quam hic, evidentius semet ostendunt, quod ratiocinio subsequente probare conabor. Cum febris omni tempore hac in regione sporadice grassetur, et semet, ut supra comprehendi, contagione a corporibus aliis ad alia vulget, minime mirandum est, si in loca, ubi plurimi convenerunt, sese devehat, et inter eos rapide diffundatur, quod sequelam naturae ejus contagiosae necessariam esse ante monstravi. Ubicunque magnus mortalium numerus colligitur, aliquem eorum hoc morbo laboraturum esse probabile, et a plerisque hodie convalescentes aliis contagionem posse impertiri conceditur. Hoc igitur cur in aliquam regionem locumve tam facile et toties invehatur exponit. Aliam forsitan postea causam, praeter contactum in hisce exemplis, cur tanta rapiditate in carceribus et similibus diffundatur, potero proferre. Cum historiam aliorum morborum a contagione pendentium consideramus, conjecturas, quas fecimus, firmari reperimus. Pestis aeque subito apud Ægyptum, ac febres apud nos, saepe invadit,

febribus, cap. 5. § 8. Pringle's observat. part 3 chap. 7. § 5. Lind's papers on fevers and infections passim. Monro on the dis. of milit. hosp. p. 4. 5. &c. Cullen's First Lines (LXXXIII), and manuscript lectures.

invadit, nec poſſunt incolae, multis in caſibus, unde contagio fuerit orta comperire. Hic morbus horrendus vero ab Europa relegatus contagionem fontem ejus unicum eſſe haud dubie probat. Quinetiam hydrophobiam, variolam, rubeolam, et catarrhum contagioſum, alioſque morbos quoque contagioſos regiones invadere, ubi non ante in complures annos apparuerunt, et ubi contagio nequit inveſtigari, videmus; pauci tamen hodie hos morbos ſine contagio recenti regenerari contendere audebunt. Rurſus, ſi contagio febrilis ab effluviis ſolis, quae locis contractioribus continentur, poſſet generari, ſocios navales ſingularium navium, quae longum curſum peragunt, ſi tempeſtatibus objiciantur, aeque frequenter febri, ac ſcorbuto, raptum iri, haud dubie ſequeretur. Hiſtoria tamen hoc rarius incidere teſtatur. Quinetiam milites et nautae, qui bello capiuntur, cum poſtea ſunt commutandi, in navigiis coarctantur, ubi complures eorum centuriae locis admodum arctis continentur. Ibi aër ſtagnat, vitiatur, et effluviis retentis oneratus admodum putridus evadit. Hoc praeſertim incidere conſuevit, ſi diu mari ventos per contrarios detineantur, et ſi, ob tempeſtates quae ſaeviunt, infra manere cogantur, nec foris inambulare poſſint. In his exemplis tamen febris rarius accedere conſuevit. Nihil amplius vero ex omnibus, quae ſcriptores ſuper hoc argumento

gumento tradiderunt, concludi jure poſſe, affirmare non dubito, praeterquam quod febris in loca hujuſmodi admiſſa ſemet admodum rapide et funeſte diffundit. Denique, ſcriptores ipſi, qui hanc hypotheſin excogitarunt, res veras ſuppeditaverunt, quae ad eam funditus evertendam ſufficiunt. Ad eos ipſos igitur provocemus. Quo anno Pringelius exercitum in Scotia curabat, is, ut ſupra poſui, Innerneſſae manebat, et non minus 270 aegrotis in horreis, ubi byne ſolebat confici, decumbebant. Praeterea adjicit, exiguitatem oppidi, carceres captivis impletos, quorum plurimi vulnerati, turbas et immunditiem loci, ubi mercatus exercitus fuit, et ſtatum aëris morbidum, a variola rubeolaque eo tempore epidemice graſſantibus, ortum, conjuncta, febrem perquam malignam eſſe minitata. Nulla vero febris omnino ſeſe oſtendit, quamdiu militibus nihil commercii cum infectis interceſſit. Caeterum, perfugae non citius contagionem in oppidum a carceribus Londinenſibus invexerunt, quam ducenti militum intra decem dies correpti ſunt.

In ſcriptis accuratiſſimi Lindi quaedam minus etiamnum dubia offendimus. Unum alterumve conſilio noſtro ſatis inſerviet †.

Navis

† Vide papers on fever and infection.

Navis bellica regia, quae Panther appellatur, ab Indis Occidentalibus rediens, inter curſum peragendum, quadraginta ſocios navales amiſit, et nonaginta ſcorbuto laborantes in valetudinario navis conſtanter habuit, cui et foramina parietum et ventilatores defuerunt. Unde aër tam nocivus et intolerandus evaſit, ut eum vix inſpirare, nedum in eo multa minuta potuerit manere chirurgus. Nihilominus vero e centum aegrotis, qui a nave ad noſocomium Haſlarienſe ſunt miſſi, ne unus quidem febre correptus eſt, quod vix incidere potuiſſet, ſi humana effluvia retentione et putredine contagioſa evaderent. Quinetiam, idem ab alio, quod idem auctor memoriae tradiderit, plane deduci poteſt. Quae navis longa Magnanime vocatur, ea ſeptingentos ſocios navales, quorum multi vulnerati, gerebat, et mari ſeptemdecim hebdomadas, quarum per quatuor procellae et tempeſtates ſaeviebant foediſſimae, jactabatur. Hanc ob cauſam, maximus nautarum numerus ſubter tabulata arctiſſime clauſa continebatur, adeo ut eorum effluvia magna abundantia non accumulari non potuerint. Nulla tamen febris orta eſt.

His adjici poteſt, quod contagio, quae claſſes numeroſas frequenter invadit, eandem regenerari minime probat,

quod

quod naves littora vicina, unde contagium in eas invehi periclitatur, ſaepe et libere inviſunt.

Hoc modo oſtendere ſum conatus, contagionem a putredine generali, vel ullo modo ejus ſingulari, oriri non poſſe. Fortaſſe vero, qua ratione, aut unde in noſtrum terrarum orbem pervenerit, rogabitur? Reſpondeo, Opificem rerum omnipotentem et ſapientem originem ejus tenebris inacceſſis obtexiſſe. Si nullus medicus adhuc compertus eſt, qua ratione peſtis, totaque morborum ei ſimilium cohors, in genus humanum fuerint invectae, tyronem pudere non debet, vires ingenii ſui ad originem contagionis detegendam haudquaquam ſufficere, et acumen, ſi quod habet, ſuum ex toto fugere, plane ingenueque confiteri. Eſt ultra quod in inveſtigationibus phyſicis progredi nequis, et quo longius cauſas perſequi vis, eo magis erroribus implicari periclitaris. Si medici cauſam hujuſmodi exiſtere ſciant, ſat eſt. Non opus, ut plus diſcere anxii et ſoliciti laborent. Haec mihi vel ab ortu mundi, vel ſaltem ante actorum annales, generata fuiſſe videtur.

Si opinio noſtra de origine contagionis febrilis vera ſit, id eſt, ſi a prima hominis origine uſque extiterit, haec, quae

quae ſummi momenti ſunt, inde deducere licet, non diffi-cilius eſſe hodie febrem quaſi in exilium mittere aut rele-gare, quam peſtem olim ex Europa expellere, et noſoco-mia naveſque, quotcunque in ea fuerint, condenſati, ſi in-fecti non recipiantur, a febre libera et immunia poſſe con-ſervari. Quod vix, ſi contagio per cauſas ſupra poſitas poſſit regenerari, ſperandum. Minime quidem negan-dum, aëra turbis nimiis locis in arctioribus vitiatum com-merciumque mortalium frequentius eam diffundere.

Proximum eſt ut modum, quo contagio diffundatur, conſiderem. Tria tantum ſunt, quae medici adhuc no-runt, quae hoc praeſtare videntur, aër, contactus eorum qui morbis contagioſis laborant, et fomites.

1. *Aër.*—Utrum aër purus necne contagionem, quae actuoſa eſt, devehere poſſit, nondum compertum. Proba-bile autem eſt, hoc praeſtare non poſſe; quoniam febris continua, cum ſporadice graſſatur, homines tantum tar-diſſime invadit, quodque, cum contagio febrilis eſt maxi-me potens et maligna, aër corruptus et vitiatus limitibus admodum anguſtis continetur, ut exemplum peſtis evi-denter, et hoc evidentius etiamnum teſtantur, quod unum noſocomii cubiculum aegrotantibus, qui febre colluctantur,

ſaepe

ſaepe confercitur, dum reliqua ea ex toto carent. Immo, aegroti eodem in cubiculo decumbentes ſaepe alios non inficiunt. Aër purus igitur vix, ſi unquam, contagionem ſecum devehit; immo, ulterius progrediar, et, contra, antidotum illius viri efficaciſſimum eſſe videri, et ſatis magna quantitate applicatum id ex toto extinguere, affirmabo. Hoc ſaeculi praeſentis experientia ſatis probat, et auctores hodie attentionem ſuam in ſtatum hujuſce fluidi vitalis magis magiſque convertere incipiunt. Aëra purum et minime inquinatum ad contagionem diffundendam aliquid conferre negato, an idem de omnibus ejus formis modiſque aſſerere poſſumus? Nequaquam, uti opinor. Namque, quandocunque aër multum corrumpitur, contagio rapidiſſime ſpargitur, ut effectus ejus pernicioſiſſimi in noſocomiis, navibus, &c. plane teſtantur. Ille acutus et indefeſſus philoſophus Dr Prieſtleius, oſtendit aërem locis in confertis phlogiſto onerari et ita mutari. Nonne igitur aër hoc modo corruptus eſt medium commune, quo contagio ab uno homine ad alium defertur? Res circumſtantes et loca, in quibus virus celerrime diffunditur, conjecturae hujuſmodi favere videntur, et rationes ei occurrendi efficaciſſimae eandem maxime probabilem efficiunt.

2. *Contactus infectorum.*—Nunc adeo notum eſt, contactum revera aegrotantium et convaleſcentium forſitan hunc morbum ab aliis ad alia corpora vulgare, ut omnino ſuperfluum foret ulla ejus exempla ſingularia proferre. Caeterum, ſilentio non praetereundum eſt, hoc non ſaepe incidere poſſe, niſi contagio aliis modis ſupra comprehenſis eodem tempore corpori quoque applicetur.

3. *Fomites.*—Analogia viri exanthematici admodum probabile reddit, febrile per fomites cum corporibus humanis quoque poſſe communicari, quem terminum technicum, ſi ita loqui liceat, medici omnis ſubſtantiae inanimatae, hoc ſimilive veneno contagioſo imbutae, enunciandae cauſa adhibuerunt. Multa a quibuſdam notata hanc conjecturam firmare videntur; minime tamen negandum, hanc rem aliqua ex parte eſſe ambiguam, et multa ei objici poſſe. Etenim, ſi febris per fomites vulgatur, non facile intellectu eſt, quomodo ullus e familia intactus poſſit effugere, cum aliquis febre corripitur. Quinetiam planum perſpicuumque eſſe videtur, ſi haec doctrina vera foret, febrem limitibus anguſtis, quibus continetur, non circumſcriptum iri; ſed hactenus analogia exanthematum admodum imperfecta eſſe videtur, et haec cum febre vix poſſunt conferri.

Conjecturas paucas pathologicas de actione contagionis febrilis, poſtquam corpori vivo fuit admota, proponere nunc aggrediemur. Ab iis, qui theoriis medicis multum oblectantur, utrum contagio vim ſedantem ſtimulantemve habeat acriter fuit certatum, et adhuc ſub judice lis eſt. Qui utrique opinioni favent, ii ratiocinio ſatis veriſimili utuntur, et ad res veras, ut eas appellant, provocant.

Qui ad opinionem priorem ſunt proniores, ii contendunt; 1. Contagionem a cauſa putreſcente oriri; 2. Ortui ejus favere ea, quae putredinem accelerant et promovent; 3. Facere ut humores animales putreſcant; 4. Plus minuſve debilitatis in corpore conſtanter progenerare; 5. Alia ſtimulantia febrem non excitare; et, denique, licet ſtimulantia febrem movere concedas, neminem tamen hucuſque phaenomena morbi, praeſertim debilitatem et frigus, inde deducere fuiſſe conatum †.

Alibi, quantum in memet fuit, probavi, contagionem a putredine non proficiſci. Si hoc cum ſucceſſu proſpero fecerim, duo argumenta primo memorata nihil ponderis omnino habebunt. Quod res ſubſequens magis etiamnum confirmat, aëra nempe phlogiſto oneratum progreſſum

† Cullen's Firſt Lines, (LXXIX.—LXXXVIII.)

ſum putredinis retardare, dum contagionem longius latiuſque diffundere videtur. Tertium argumentum ſilentio praetereo, quoniam nondum probari poteſt. Hoc addi poteſt, ſi analogia contagionem inter et putridam materiam probaretur, quomodo hypotheſin ſuffulciret? Namque, quatenus philoſophia chemica putrida per analyſin examinavit, ea naturam ſtimulantem habere licet affirmare. Quarto argumento reſpondeo, quanquam debilitatem febrem antecedere, comitari, et ſubſequi facile confiteor; eam tamen ad hanc opinionem ſuſtentandam parum conferre contendo. Etenim 'vires imminutae' pleroſque, 'functiones laeſae' omnes morbos acutos graviores comitantur. Qui pneumonia conflictatur, vix eſt validior, quam qui typho laborat. Debilitatem febricitantium plene, me judice, explicat perturbatio quam corpori intulit poteſtas nociva, convaleſcentium laxitas ſolidorum defectum nutrimenti excipiens. Nonne illam conjecturam confirmat languor, quem aliquis, cibo, praeſertim ſtimulante, liberaliter ſumpto, ſentire conſuevit? Duo poſtrema argumenta, quae hanc doctrinam ſuffulcire ponuntur, regeri poſſunt, quoniam nemo hactenus oſtendit ſedantia febrem poſſe movere; nec, ſi hoc praeſtare valere concederentur, phaenomena ejus rite exponerent.

Potéſtatem

Poteſtatem ſtimulantem contagionis, contra, ſuſtentant argumenta aeque ſpecioſa; quibus tamen non multo minus objici poteſt. Qui in hanc ſententiam eunt, ii contendunt pulſus arteriarum celeres in febribus actionem ſtimuli ſatis evidenter deſignare; quoniam hoc tam prope initium morbi incidit, ut vix ullo modo ab actione ſyſtematis oriri poſſit exiſtimari; effectus plerarumque contagionum, ut exanthematicarum, topicos vim earum ſtimulantem haud dubie demonſtrare, inflammationem enim et exulcerationem in partibus corporis, quibus admoventur, ut exemplum inſitionis teſtatur, excitant, et glandulae lymphaticae partem inter, cui contagio applicatur, et maſſam ſanguinis ſitae, conſtanter tumeſcunt et inflammantur; alia ſtimulantia, ut calculos in ductibus felliferis, vel in renibus inhaerentes, multa ſignorum febrilium facere; gaſtritidem, quae morbus phlogiſticus eſt, et evacuationibus copioſis tollitur, pleraque e ſignis febris propriis habere; phaenomena febris poteſtate hujuſmodi optime explicari, et denique contagionem ſcorbuto, dyſenteriae, intermittentibus, et nonnullis aliis morbis, magnam debilitatem habentibus, ſupervenientem omnia eorum ſigna, dum agere pergit, levare.

Huic

Huic doctrinae quoque, meo judicio, multa objici possunt, quae limites dissertatiunculis hujusmodi praescripti me exequi non sinunt. Cum vero argumenta speciosa pro quaestione qualibet, et contra eandem, possunt adduci, quorum neutra litem dirimunt, nihil de ea statuere conveniet, donec in futurum notanda plus luminis ei offuderint. Non multum forsitan medicinam facientis refert, utrum haec vel illa opinio invalescat. Non quidem compertum habeo, utrum disputatio necne in vocabulis technicis, quae adhibita fuerunt, potissimum vertatur; namque inter omnes consentitur, contagionem ad corpus perdendum et extinguendum plane evidenterque non parum conferre.

Hypothesi praecipua de actione contagionis breviter percursa, antequam hoc opusculum ad finem perduco, paucula de iis, quae homines ad febrem proclives efficiunt, dicere conveniet.

Multi medici admodum spectabiles existimant homines, nisi prius fuerint debilitati, vix contagioni patere. Si haec opinio candide examinetur, a theoria potius forsitan, quam a natura attente et fideliter notata, proficisci reperietur. Ex omnibus, quos evolverim, auctoribus longe alia concludenda

concludenda puto. Caeterum res verae pro ſemetipſis loquantur.

1. Qui robuſti ſunt et aetate florent, annum decimum quartum inter et quadrageſimum quintum, frequentius febre infeſtantur, quam admodum juvenes vel admodum aetate provecti †. Utri autem eorum magis debiles ſint, non opus eſt ut indicem.

2. Qui valetudine commodiſſima fruuntur corripiuntur, ſaltem aeque ſaepe ac illi qui aliquo alio morbo ante laborarunt.

3. Mortales temperamento adeo diverſos, immo ſibi invicem ex toto contrarios, febris invadit, ut admodum temerarium foret affirmare omnes debilitate laborare.

4. Qui noſocomia et carceres tenent, quique navibus vehuntur, ii frequenter hoc morbo, et ſpatio admodum brevi, ex toto fere conſumuntur. Quis vero oſtendere poteſt hos omnes ante fuiſſe debilitatos?

5. Hydrope laborantes, quem ſumma debilitas ſaepe comitatur,

† Vide Clark on fever. Home's Principia, p. 76.

comitatur, febre nunquam, quantum discere possum, corripiuntur †.

6. Vulgus ei magis, quam loco honestiore nati, objiciuntur. Illi vero his plerumque valentiores.

7. Cum aegroti febre colluctantes interrogantur, omnes una voce fere confitentur, languorem et lassitudinem subito et eodem tempore, quo reliqua morbi signa, accessisse, et hoc plerumque, ad opus diurnum proficiscentibus, inde redeuntibus eodemve fungentibus, incidisse. Quod solum eos non admodum debiles esse ostendit.

Ex hisce omnibus concludere licet, seminia febrilia non in debilitate consistere, vel saltem corpus valens homines adversus eam tutos haudquaquam efficere. Hoc idem magis firmant vinum, cortex Peruvianus, et alia tonica, ei occurrendi causa, incassum adhibita. Habitus hydropicus solus ea caret, cujus causa non facile explicari potest. Hocne ab irritabilitate imminuta, vel ab actione lymphaticorum

† Utrum haec res adeo generalis, ut dixi, sit, dubitari potest; ill. enim Gregorius mihi referebat exemplum, in quo hoc accidisse videbatur: Sed casus hic hydropicus a vitio locali hepatis, potius quam a diathesi quadam generali, pendere videbatur; igitur exceptio est unde nihil parumve debet concludi.

phaticorum diminuta hydropicis propria pendet? An virus, colluvie aquosa eo tempore redundante, adeo diluitur, ut in corpus iners redditum agere nequeat?

Ex propositis non difficile foret quaedam forsitan et ad morbum arcendum, et ad eundem medendum, utilia et necessaria deducere. Cum vero lectorem longitudine operis jam defatigaverim, et limites dissertationibus hoc genus destinatos excesserim, ulterius progredi vix audeo. Hoc tantum notabo, prophylaxin efficacem a contactu aegrotantium fugiendo, et non aliunde, sperandam, praesertim cum in loca, ubi aër vitiatus venenum potentius efficit, condensantur; et consilia medendi praecipua esse, applicatione aëris puri et recentis liberali et constante, ne contagio accumuletur cavere, et alia irritamenta, quae signa a contagione orta graviora reddere periclitantur, vitare. Quae hoc efficacissime praestant, ea satis fuse et accurate a plerisque scriptoribus practicis depinguntur; ad quos †, igitur, qui res hujuscemodi ignorant, relegem oportet.

† Vide Primas Culleni Lineas, potissimum ubi de regimine antiphlogistico (CXXIX.) et ubi de causis putredinis evitandis (CCXXII.) disserit. optimi De Haen Rat. Medendi, tom. 4. § 1.

tet. Quidnam ab aëre phlogiſto orbato adhibito expectandum? An ulla, quae rationalis eſſe videatur, contagionem evacuandi via eſt, poſtquam corpori fuit admota, ſed nullos adhuc effectus inſignes edidit?

FINIS.

